

BAĞIMLILIK PROFİL İNDEKSİNİN (BAPİ) FARKLI FORMLARININ PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİ

Kültegin Ögel¹, Ceren Koç², Aslı Başabak², Alper Aksoy², Gülşah Karadayı²

¹Acıbadem Üniversitesi Tıp Fakültesi

²Yeniden Derneği

Bulletin of Clinical Psychopharmacology 2011;21(Suppl. 2):S151

Bağımlılık Profil İndeks'i (BAPİ) 37 sorudan ve madde kullanım özelliklerini, bağımlılık tanı ölçütlerini, madde kullanımının kişinin yaşamına etkisini, madde kullanımı için şiddetli isteğini (craving) ve madde kullanımını bırakma motivasyonunu ölçen 5 alt ölçekten oluşan bir öz bildirim ölçeğidir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği yakın zamanda yapılmış bir çalışmada sunulmuştur. Bu çalışmada, uygulayıcı formunun (BAPİ-U), klinik formunun (BAPİ-II) ve kısa formunun (BAPİ-K) geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma 1

BAPİ uygulayıcı formunun psikometrik özellikleri

Öncelikle BAPİ maddeleri klinisyenin uygulayacağı şekilde değiştirilmiştir. Orijinal BAPİ'de 5'li likert ölçeği kullanılmaktadır. Bu ölçekte ise 3'lü likert ölçeği kullanılmıştır. İstanbul Umraniye T Tipi Cezaevi'nden 99 erkek mahkum çalışmaya katılmıştır. T Tipi Cezaevi'nde madde kullanımı ve madde satıcılığı suçlarından hüküm giymiş mahkumlar kalmaktadır. Katılımcılar her koşuştan rastgele seçilmiştir. BAPİ-U'nun eş-zamanlı güvenilirliğini ölçmek için BAPİ referans ölçek olarak kullanılmıştır. BAPİ, en az yüksek lisans derecesine sahip olan psikologlar ve cezaevinin infaz koruma memurları tarafından yüz yüze görüşmelerle uygulanmıştır.

BAPİ-U maddeleri, genelde ve her alt ölçekte öz-bildirim formu ile anlamlı bir şekilde ilişkili bulunmuştur. Klinik psikologlarla infaz koruma memurlarının görüşmeleri arasında tüm alt ölçeklerde yüksek korelasyon bulunmuştur, bu da BAPİ'nin klinisyen olmayan biri tarafından etkin bir şekilde uygulanmasını destekleyen bir bulgu olarak görülebilir. Faktör analizleri sonuçlarında alt ölçekleri destekleyen 5 faktör saptanmıştır.

BAPİ uygulayıcı formunun BAPİ ile benzer özelliklere sahip olduğu ve kısa bir eğitimle klinisyen olmayan kişiler tarafından uygulanabileceği sonucuna varılmıştır.

Çalışma 2

BAPİ klinik forumunun geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri

Alkol ve madde kullanıcıları ve kötüye kullanıcıları sadece bağımlılıkları ile ilgili sorunlar değil, aynı zamanda hayatlarında başka güçlükler de yaşamaktadırlar. Öfke kontrol sorunları, güvenli davranış (assertiveness) eksikliği, kaygı bozukluğu ya da depresif duygu-durumlar yaşayabilirler. Dolayısıyla, alkol ve madde bağımlılığında, tedavi yaklaşımını seçmek ve kaymayı önlemek için bağımlılığa tetikleyen faktörleri de bilmek önemlidir.

Orijinal BAPİ sorularına ek olarak depresyon, anksiyete, öfke ve güvenli davranışı değerlendirmek için hazırlanan sorulardan oluşan beş yeni alt ölçek eklenmiştir. Bu yeni

ölçeğe BAPİ-II adı verilmiştir. Ayrıca bu yeni ölçeğin uygulayıcı ve öz bildirim formları geliştirilmiştir.

Araştırma örneklemini, yukarıda yer alan Araştırma 1'deki örnekleme benzer bir yöntemle oluşturulmuştur. Bu çalışmada Beck Depresyon Envanteri, Çok Boyutlu Öfke Ölçeği ve Durumluluk-Sürekli Kaygı Ölçeği ve Rathus atılganlık ölçeği kullanılmıştır.

Tablo 1'de görüldüğü gibi, bu çalışmada geliştirilen ölçek, alkol ve madde kullanımında öfke/kaygı/güvenli davranış/depresyon düzeylerini ölçmede geçerli ve güvenilir bulunmuştur. Ayrıca, alt ölçekler arası korelasyonlar istatistiksel olarak anlamlıdır.

Tüm ölçeğin cronbach alfa değeri 0.79 bulunmuştur. Öz-bildirim ve uygulayıcının uyguladığı formların korelasyonları tüm alt-ölçeklerde ve toplam puanda istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

BAPİ-II Depresyon alt ölçeği ile Beck Depresyon Envanteri puanları korelasyonu 0.65, Kaygı alt ölçeği ile STAI-I puanları korelasyonu 0.55, Öfke alt ölçeği ile Çok Boyutlu Öfke Ölçeği puanları korelasyonu 0.72, Girişkenlik alt ölçeği ile Rathus Girişkenlik Envanteri puanları korelasyonu 0.55 bulunmuştur. Tanımlayıcı faktör analizinde 54.34% varyansın bu faktörle açıklanabilir olduğu saptanmıştır.

Psikolog ve infaz koruma memuru değerlendirmeleri arasında tüm alt ölçeklerde yüksek korelasyon bulunmuştur; bu da BAPİ'nin klinisyen olmayan bir kişi tarafından etkin bir şekilde uygulanabileceğini göstermektedir.

Tablo 1: Cronbach alpha değerleri, BAPİ-II korelasyonları ve faktör yükleri

Alt-ölçek	Alt-ölçekler için Cronbach	Klinisyenin uyguladığı formla korelasyon	Faktör yükleri
Kaygı bozukluğu	,6983	,958**	,810
Depresyon	,6482	,960**	,741
Öfke	,7539	,981**	,712
Güvenli davranış	,6739	,907**	,681

Araştırma 3

BAPİ kısa formunun geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri

Daha kısa bir BAPİ formu oluşturmak ve tarama çalışmalarında kullanmak amacıyla bu araştırma yapılmıştır. Çalışma 4 farklı şehirde 7 farklı cezaevinde toplam 1200 kişi üstünde yürütülmüştür. BAPİ'nin önceki uygulamaları sırasında edinilen deneyimler ışığında ve uygulanan istatistiksel yöntemlerle bazı sorular çıkarılmış veya birleştirilmiştir. Böylece 23 sorudan oluşan kısa bir form oluşturulmuş ve adına BAPİ-K adı verilmiştir. BAPİ dışında CAGE ve AUDIT ölçekleri uygulanmıştır.

Oluşturulan kısa formun orijinal form ile korelasyonu oldukça yüksek (0.96) bulunmuştur. Her iki ölçeğin alt ölçeklerinin de korele olduğu saptanmıştır. BAPİ-K ile CAGE ve AUDIT ölçeklerinden elde edilen puanların korelasyonu da istatistiksel anlamlı düzeyde yüksektir. Yeni ölçeğin iç tutarlılık katsayısı tatmin edici düzeyde bulunmuştur (Cronbach alpha=0,89).

Bu haliyle BAPİ-K'nın geçerli ve güvenilir bir araç olduğu, ayrıca gerektiği durumlarda BAPİ yerine bir tarama aracı olarak kullanılabilceği söylenebilir.

Psychometric Properties Of Different Forms Of Addiction Profile Index (BAPI)

Kültegin Ögel, Aslı Başabak, Ceren Koç, Alper Aksoy, Gülşah Karadayı

Bulletin of Clinical Psychopharmacology 2011;21(Suppl. 2):S151

Addiction Profile Index (BAPI) is composed of 37 items and 5 subscales assessing the characteristics of substance use, dependency diagnosis, the effect of substance use on the person's life, craving and the motivation for quitting using substances. The reliability and validity of the scale were reported in a very recent study.

In these current studies, we aimed to develop a clinician-administered form (BAPI-U), clinical form (BAPI-II) and a short form of BAPI (BAPI-K).

Study 1

Psychometric properties of clinician-administered form of BAPI

Items of BAPI are changed to clinician asked type. In original BAPI 5-point likert ratings was used. In this questionnaire we used 3-point likert ratings.

99 male inmates were recruited from the Umraniye, Istanbul T-type prison. Inmates who are convicted for crimes of substance use, such as selling and the use of illegal substances are kept in T-type prisons. Participants were randomly selected from each ward. They were given consent forms, and only participants who agreed were included to the study. BAPI was used as the reference measure for concurrent reliability of the clinician-administered form (BAPI-U). Psychologists who have at least MA degree and guardians of prison conducted face-to-face interviews with BAPI.

BAPI-U items were found to be significantly correlated with the self-reported form in all subscales, which supported the clinician-administered form's reliability. High correlations between interviewer ratings in all subscales, with the professional-guardian pairs, provided evidence for the administration of BAPI by lay person efficiently. 3-point likert scale was considered as the most appropriate rating. Factor analyses yielded four factors for BAPI-U which was similar in BAPI.

It was concluded that BAPI-U has similarities with BAPI and therefore it may be applied by non clinical professionals (such as nurses, guardians etc) after a short training period.

Study 2

Development and psychometric properties of clinical form of BAPI

The alcohol and substance users and abusers not only have troubles due to their dependence, but may also have other difficulties in their lives. They have anger management problems, lack of assertiveness, may face emotional and interpersonal problems related to their anxious or depressive mood. Therefore, it is so important to know the factors causing to the alcohol or substance dependence disorder in order to choose treatment modality and to prevent the relapses.

In order to assess depression, anxiety, anger, and assertiveness; new subscales were added to the original BAPI items. This new instrument is named BAPI-II. Self rating and clinician rating form is developed and used in the study.

Research sample was similar with the study 1. Beck Depression Inventory, Rathus Assertiveness Inventory, Multi-dimensional Anger Scale and STAI-1 is used in this study.

As shown in the table 1, the scale constructed in this research, is found to be reliable and valid to assess the anger/anxiety/assertiveness/depression level of alcohol and substance users. Also, all the correlations between those sub-scales are found to be statistically significant.

The Cronbach Alpha value of the whole scale was found to be 0.79. The self-rating and clinician administered rating correlations were statistically significant for both sub-scales and total scores. Correlation score of BAPI-II Depression subscale and Beck Depression Inventory was found to be 0.65, correlation score of Anxiety subscale and STAI-I was found to be 0.55, correlation score of Anger subscale and Multi-dimensional Anger Scale was found to be 0.72, correlation score of Assertiveness subscale ile Rathus Assertiveness Inventory was found to be 0.55. Descriptive factor analysis with a principal component method was used. One factor was obtained that have an eigenvalue greater than 1 and 54.34% of the variance is explained by these factor. All the items were included in a factor with a value greater than 0.5.

High correlations were found between psychologists and prison guardians ratings in all subscales, and it shows that BAPI can be administered by non clinical professionals (such as nurses, guardians etc) efficiently.

Table 1: Cronbach alpha coefficient, correlations and factor loadings of subscales of BAPI-II

Subscales	Cronbach alpha for subscale	Correlation with clinician-administered form	Factor loadings
Anxiety	,6983	,958**	,810
Depression	,6482	,960**	,741
Anger	,7539	,981**	,712
Assertiveness	,6739	,907**	,681

** p<0.01

Study 3 Development and psychometric properties of short form of BAPI

This study was done in order to develop a shorter version of BAPI and to be used as a screening tool. The study was carried out with a population composed of 1200 people in 4 different cities and 7 different prisons. In the light of the experiences of the previous applications of BAPI and the results of statistical analyses, some questions were removed and some questions were added. At the end, a short version of BAPI that is composed of 23 questions were developed and named as BAPI-K. BAPI, CAGE and AUDIT were used in the study.

The correlation between the original form and the short version of the form was found to be very high (0.96). Both of the subscales of the scales were found to be correlated. The scores of the correlations of BAPI with CAGE and AUDIT were also found statistically significant. The internal consistency of the new scale was found satisfactory (Cronbach alpha=0.89).

The results have shown that BAPI-K is a valid and reliable instrument, and can be used in as a screening tool.